

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 21.10.1981, sp. zn. 11 Tz 51/81, ECLI:CZ:NS:1981:11.TZ.51.1981.1

Číslo: 38/1982

Právní věta: Jestliže pachatel neoprávněně nakládá s autorským dílem takovým způsobem, který přísluší jen autorovi a porušuje tím jeho autorské právo (§ 12 odst. 1 zák. č. 35/1965 Sb.) a zároveň jedná podvodným způsobem vůči uživateli díla, jímž je socialistická organizace, a to tak, že se vydává za autora díla a uvede tím uživatele v omyl, v důsledku kterého mu uživatel díla vyplatí autorskou odměnu, která mu nenáleží, dopouští se trestného činu porušování autorského práva podle § 152 tr. zák. v jednočinném souběhu s trestným činem rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. c) tr. zák., popř. s přečinem podle § 3 odst. 1 písm. c) zák. č. 150/1969 Sb.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 21.10.1981

Spisová značka: 11 Tz 51/81

Číslo rozhodnutí: 38

Číslo sešitu: 7-8

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Porušování autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi

Předpisy: 140/1961 Sb. § 132 odst. 1 písm. c
§ 152 150/1969 Sb. § 3 odst. 1 písm. c

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 38/1982 sb. rozh.

Jestliže pachatel neoprávněně nakládá s autorským dílem takovým způsobem, který přísluší jen autorovi a porušuje tím jeho autorské právo (§ 12 odst. 1 zák. č. 35/1965 Sb.) a zároveň jedná podvodným způsobem vůči uživateli díla, jímž je socialistická organizace, a to tak, že se vydává za autora díla a uvede tím uživatele v omyl, v důsledku kterého mu uživatel díla vyplatí autorskou odměnu, která mu nenáleží, dopouští se trestného činu porušování autorského práva podle § 152 tr. zák. v jednočinném souběhu s trestným činem rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. c) tr. zák., popř. s přečinem podle § 3 odst. 1 písm. c) zák. č. 150/1969 Sb.

(Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR z 21. 10. 1981 sp. zn. [11 Tz 51/81](#).)

K stížnosti pro porušení zákona, kterou podal generální prokurátor ČSR, Nejvyšší soud ČSR zrušil usnesení městského soudu v Praze ze dne 21. ledna 1981 sp. zn. 4 To 2/81 i rozsudek obvodního

soudu pro Prahu 1 ze dne 28. listopadu 1980 sp. zn. 4 T 54/80, pokud se týkaly výroku o vině trestným činem porušování autorského práva podle § 152 tr. zák., výroku o trestu a o náhradě škody a obvodnímu soudu pro Prahu 1 přikázal, aby věc v rozsahu zrušení znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Obviněný J. H. byl rozsudkem obvodního soudu pro Prahu 1 z 28. listopadu 1980 sp. zn. 4 T 54/80 uznán vinným kromě jiného pokračujícím trestným činem porušování autorského práva podle § 152 tr. zák. a odsouzen podle § 250 odst. 2 tr. zák. za použití § 35 odst. 1 tr. zák. k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání tří let, pro jehož výkon byl zařazen podle § 39a odst. 2 písm. a) tr. zák. do první nápravně výchovné skupiny. Podle § 229 odst. 1 tr. ř. byli poškození odkázáni se svými nároky na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

Uvedený trestná čin měl obviněný spáchat tím, že: a) v průběhu roku 1977 a 1978 při jednání s divadelní a literární agenturou Dilia Praha nabídl k uveřejnění rukopis překladu synopse mongolských her, který předtím vylákal na PHDr. J. Š., a rukopis překladu vydával za vlastní práci; dílo pak bylo uveřejněno v Dramaturgických listech č. 17/77 a agenturou Dilia mu za práci byla vyplacena částka 1833,- Kčs; b) v téže době bez vědomí a souhlasu PHDr. J. Š. jako překladatele a V. D., jenž pořídil přebásnění básní mongolského básníka B. J., vytištěných v edici Plamen nakladatelství Odeon v roce 1974 pod názvem Hvězdy v poušti, dne 22. 6. 1977 uzavřel dohodu s agenturou Dilia Praha, na jejímž základě byly uvedené básně vydány v pásmu pod názvem Pod azurovým nebem, které vydával za své autorství jako překladatel a vyplacenou částku 2780,- Kčs si ponechal pro sebe; c) v průběhu roku 1977 vylákal na ing. I. V., CSc., pod záminkou zveřejnění překladu básní sbírku vietnamských básníků, které ing. I. V. CSc., přeložil do češtiny a přebásnil V. K., a dne 16. 9. 1977 uzavřel s agenturou Dilia dohodu o provedení práce, na jejímž základě vydala agentura Dilia pásmo vietnamské poezie Za tebe prožiji dny, kde byl J. H. uveden jako překladatel a byla mu vyplacena částka 2870,- Kčs.

Odvolání, která proti tomuto rozsudku podali obviněný a obvodní prokurátor pro Prahu 1, byla zamítnuta usnesením městského soudu v Praze z 21. 1. 1981 sp. zn. 4 To 2/81 podle § 256 tr. ř. jako nedůvodná. Městský soud v Praze se neztotožnil s názorem obvodního prokurátora v tom, že jednání obviněného, které bylo rozsudkem obvodního soudu posouzeno jako trestný čin podle § 152 tr. zák., i jako trestný čin rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. c), odst. 2 písm. b) tr. zák., spáchané v jednočinném souběhu, neboť obviněný tímto jednáním naplnil obě uvedené skutkové podstaty.

Proti usnesení městského soudu v Praze podal ve lhůtě uvedené v § 272 tr. ř. v neprospěch obviněného stížnost pro porušení zákona generální prokurátor ČSR. Uvádí v ní, že soudy obou stupňů pochybily, když trestnou činnost obviněného, kde jako poškozený vystupovala agentura Dilia, kvalifikovaly pouze jako trestný čin porušování autorského práva podle § 152 tr. zák. a nikoliv i jako trestný čin rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. c) tr. zák., neboť obviněný nejen že s autorskými díly neoprávněně nakládal takovým způsobem, který přísluší pouze autorovi, ale tímto svým jednáním rovněž agenturu Dilia jako druhou smluvní stranu uvedl v omyl. Tím, že mu agentura Dilia vyplatila honoráře, které mu nenáležely, se obohatil na úkor majetku v socialistickém vlastnictví a na tomto majetku vznikla škoda.

Nejvyšší soud ČSR přezkoumal v rozsahu ustanovení § 267 odst. 1 tr. ř. napadené usnesení a řízení, které mu předcházelo, a shledal, že zákon byl porušen.

Pokud jde o právní názor vyslovený ve stížnosti pro porušení zákona, tedy že jednáním obviněného byly naplněny nejen znaky skutkové podstaty trestné činu podle § 152 tr. zák., ale i znaky skutkové podstaty trestného činu rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. c)

tr. zák., spáchaný v jednočinném souběhu, resp. zda je možný v takovém případě jednočinný souběh těchto trestných činů, je třeba uvést toto:

Obsahem autorského práva ve smyslu § 12 odst. 1 zák. č. 35/1965 Sb. (autorský zákon) je : a) právo na ochranu autorství, zejména na nedotknutelnost autorova díla, a je-li toto dílo užíváno jinou osobou, právo, aby se tak dělo způsobem nesnižujícím hodnotu díla; b) právo s dílem nakládat, zejména rozhodnout o jeho uveřejnění a udílet svolení k jeho užití a c) právo na odměnu za tvůrčí práci. Porušením autorského práva, resp. neoprávněného nakládání s dílem, které je předmětem autorského práva, je pak nakládání s takovým dílem v rozporu s právy autora uvedenými v ustanovení § 12 odst. 1 autorského zákona. Pokud tedy pachatel neoprávněně naloží s autorským dílem způsobem, který přísluší pouze autorovi, naplňuje jeho jednání znaky skutkové podstaty trestného činu porušování autorského práva podle § 152 tr. zák.

Obvodní soud v odůvodnění svého rozsudku vyslovil názor, že znakem skutkové podstaty trestného činu porušování autorského práva podle § 152 tr. zák. je i jednání pachatele vůči vydavateli, resp. uživateli díla, kterým pachatel uvede uživatele díla v omyl ohledně autorství k dílu, dále i obohacení se pachatele, jestliže v důsledku tohoto omylu uživatele díla pachatel obdrží autorskou odměnu, která náleží skutečnému autorovi. Protože uživatel díla v takovém případě získá přiměřenou protihodnotu (dílo skutečného autora), na majetku v socialistickém vlastnictví nevznikne škoda, a to ani v případě, že uživatel autorského díla dodatečně vyplatí autorskou odměnu též skutečnému autorovi. Skutečný autor má podle názoru obvodního soudu uplatňovat svůj nárok na autorskou odměnu vůči pachateli a nikoliv vůči uživateli díla, neboť pro vyplacení autorské odměny uživatelem skutečnému autorovi v takovém případě neexistuje žádný právní podklad, a to z toho důvodu, že mezi skutečným autorem a uživatelem díla není uzavřena žádná smlouva. Z těchto důvodů nelze jednání pachatele posoudit i jako trestný čin podle § 132 odst. 1 písm. c) tr. zák., neboť jednání pachatele je v plném rozsahu pokryto znaky skutkové podstaty trestného činu porušování autorského práva podle § 152 tr. zák.

S takovým názorem nelze souhlasit. Objektem trestného činu podle § 152 tr. zák. je autorské právo. Subjektem, tj. nositelem autorského práva je autor díla. Z tohoto hlediska je třeba také přistupovat k výkladu znaků skutkové podstaty trestného činu porušování autorského práva podle § 152 tr. zák. Toto ustanovení je určeno k ochraně práv autora. Objektem tohoto trestného činu není i ochrana jiných zájmů, a to především zájmu na ochraně majetku v socialistickém vlastnictví. Tomu ostatně nasvědčuje i to, že typová stupeň nebezpečnosti činu pro společnost vyjádřený v trestní sazbě u trestného činu porušování autorského práva podle § 152 tr. zák. je podstatně mírnější v porovnání s trestným činem rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. c) tr. zák.

Znaky tohoto trestného činu jsou dány tím, že nepravý autor jedná vůči uživateli díla díla podvodným způsobem, tj. uvádí jej v omyl, v jehož důsledku mu uživatel díla vyplatí autorskou odměnu, která mu nenáleží. Tím se nepravý autor úmyslně obohacuje ke škodě majetku v socialistickém vlastnictví.

Úvaha, že uživateli díla se dostalo přiměřené protihodnoty a že proto škoda na majetku v socialistickém vlastnictví nevznikla, je lichá, protože pachateli za dílo, které nevytvořil, žádná odměna nenáleží. Z neoprávněného užití díla vzniká uživateli vůči pravému autorovi povinnost zaplatit mu odměnu za užití díla. Škoda však vznikla již vyplacením odměny pachateli a bez ohledu na to, jak a zda se vůbec uživatel díla vyrovná s pravým autorem (subjekt autorského práva popřípadě již nemusí existovat).

Jestliže tedy pachatel neoprávněně nakládá s autorským dílem takovým způsobem, který přísluší pouze autorovi, a zároveň jedná podvodným způsobem vůči uživateli díla (socialistické organizaci), zejména tak, že se vydává za autora díla, čímž uživatele uvede v omyl, v jehož důsledku je mu uživatelem vyplacena neprávem autorská odměna, která náleží skutečnému autorovi, naplňuje

jednání takového pachatele znaky skutkové podstaty trestného činu porušování autorského práva podle § 152 tr. zák. spáchaného v jednočinném souběhu s trestným činem rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. c) tr. zák.

V dalším Nejvyšší soud ČSR nařídil doplnit dokazování v tom směru, zda na základě smluv s Dilií byly obviněnému vyplaceny autorské odměny za překlady děl, anebo jen za sestavení pásem poezie, popř. synopsí a zda obviněný je či není autorem sestavení pásem, popř. synopsí. Podle výsledků tohoto dokazování bude možno posoudit, zda a v jakém rozsahu se obviněný kromě trestného činu porušování autorského práva podle § 152 tr. zák. dopustil též trestného činu rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. c) tr. zák.